

Inleiding

De gezamenlijke adviesraden hebben zich gebogen over de veranderagenda Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen. Een aantal leden heeft de regionale bijeenkomsten bezocht en er heeft een inventarisatie onder cliënten plaatsgevonden door een lid van de Adviesraad Sociaal Domein Ermelo.

De notitie is globaal beschreven en roept hier en daar vragen op bij de verschillende adviesraden. In algemene zin hebben de adviesraden de indruk dat de notitie is geschreven vanuit het maakbaarheidsprincipe van de samenleving. De notitie gaat terecht uit van mogelijkheden van inwoners en dat men zo veel mogelijk meedoet. Echter, er is een groep die altijd een beroep zal blijven doen op vormen van beschermd wonen en de adviesraden vragen zich af in hoeverre deze groep op het netvlies van de beleidsmakers staat. Dit is een groep die, op basis van wat hun mogelijkheden zijn, iets anders nodig heeft dan de groep inwoners die in de veranderagenda leidend is.

Uit de bijeenkomsten met cliëntenraden is gebleken dat er te weinig crisisplaatsen zijn. Het advies van de adviesraden is voldoende van deze plaatsen te organiseren. Juist een korte opname is soms nodig om daarna weer deel te kunnen nemen aan de samenleving.

De kern van de notitie gaat niet uit van de vraag en mogelijkheden van inwoners maar van bestaand aanbod en ketensamenwerking. Volgens de verschillende adviesraden laat de veranderagenda daardoor juist weinig verandering zien. Wij lezen een omschrijving van het bestaande systeem en acties gericht op verbetering van de ketensamenwerking. Juist als het gaat om het transformatieproces van aanbod- naar vraaggericht en het denken vanuit de mogelijkheden met de inwoner als uitgangspunt wordt volgens de adviesraden duidelijk wat zou moeten worden veranderd. Voor nu wordt een concrete aanpak vanuit de mogelijkheden van inwoners gemist. De adviesraden zijn ervan overtuigd dat, als vanuit de kanteling invulling gegeven wordt aan de veranderagenda, voor een grote groep inwoners integraal gezocht moet gaan worden naar passend aanbod gericht op participatie en eigen regie. En dat voor een beperkte groep de conclusie getrokken wordt dat een voorziening zoals beschermd wonen waarin qua niveau wordt vastgehouden wat haalbaar is, nodig blijft. De vraag is dus niet hoe cliënten snel kunnen door- en uitstromen in het passende aanbod, maar hoe er passend aanbod kan worden ontwikkeld op basis van de behoefte. Dit dient nader geconcretiseerd te worden.

Wat betreft de groep inwoners die wordt bedoeld in deze notitie, vinden de raden dat het accent ligt op Jeugd, GGZ en LVB. De adviesraden pleiten ervoor de groep inwoners die illegaal woont op de verschillende recreatieparken, zoals arbeidsmigranten, en gezinnen die op zoek zijn naar opvang als gevolg van huiselijk geweld hierbij te betrekken. De notitie gaat uit van het individuele. Er is echter ook sprake van gezinnen die gebruikmaken van de maatschappelijke opvang.

Er wordt in de notitie vooral uitgegaan van wonen. Dagbesteding en werk wordt genoemd. De adviesraden zijn van mening dat een inwoner of een gezin alleen in staat is mee te doen als er sprake is van een dagstructuur en passend werk, school of dagbesteding. Het zoeken naar oplossingen op dit terrein met bijvoorbeeld ondernemers en scholen wordt gemist. Voor de adviesraden is werk en opleiding een belangrijke voorwaarde om inwoners zo veel mogelijk te laten meedoen.

De adviesraden worden in deze mening ondersteund vanuit de bijeenkomsten met cliënten. Daar bleek dat er meer behoefte is aan kwalitatief goede dagbesteding of werk. Er wordt te vaak hetzelfde aangeboden aan de cliënt (bijvoorbeeld schoffelen in het park), terwijl betrokkenen meer mogelijkheden hebben om door te groeien naar regulier werk. Ook worden mogelijkheden zoals opleiding en training gemist.

Concreet voor de veranderagenda betekent dit voor de adviesraden dat zij een integrale aanpak op het gebied van wonen, werk en netwerk in de regiogemeenten van groot belang vinden en dat veel meer terug zouden willen lezen in de voorliggende notitie.

De adviesraden zijn het eens met de behoefte om in te zetten op preventie. Het mag duidelijk zijn dat wij deze preventie op vele levensgebieden zien en dat het onderscheid niet gemaakt moet worden tussen jeugd en WMO, maar dat ervan uit moet worden gegaan dat in een zo'n vroeg mogelijk stadium signalen worden opgepakt en er naar passende oplossingen wordt gezocht om te voorkomen dat ze dakloos raken. Financiering vanuit de verschillende domeinen is daarbij een handicap en leidt er vaak toe dat inwoners tussen wal en schip vallen. De notitie gaat ervan uit dat elke gemeente dezelfde werkwijze heeft om signalen te herkennen en legt de link met wijkteams. Niet elke gemeente kiest voor een wijkteam en daarbij wordt de benodigde expertise vaak gemist.

De adviesraden missen een concrete aanpak, misschien is dat nog te vroeg maar volgens de adviesraden wel nodig om tot een concretiseringsslag te komen.

Hoofdstuk 1 Inleiding

Een inwoner met een indicatie heeft nog 5 jaar recht op zorg. Dit geldt voor de bestaande groep cliënten die nu al voorbereid moeten worden op een meer zelfstandige wijze van wonen en werken passend bij hun mogelijkheden. De ervaring leert dat deze groep vaak niet bekend is bij gemeenten en welzijnsorganisaties, waardoor het risico bestaat dat er geen sluitende aanpak voor deze inwoners kan worden georganiseerd. Het risico op uitval is daarmee groot en het advies is procedure te maken om dit te voorkomen.

Het mag duidelijk zijn dat het advies van de adviesraden is de veranderende ondersteuning voor deze groep passend te laten zijn bij de mogelijkheden van de inwoner. Ook kerken en andere maatschappelijke organisaties die niet worden genoemd in de notitie kunnen een rol spelen bij deze inwoners.

De adviesraden uitten hun ongerustheid over de toename van problemen bij jongeren en menen dat de gemeenten zich hierop moeten bezinnen om de taken die ze hiervoor moet uitvoeren goed in beeld te krijgen.

Als laatste onderdeel van deze inleiding vragen de adviesraden sociaal domein aandacht voor cliënttevredenheid. Dit agendapunt wordt gemist in de veranderagenda en wij adviseren dit toe te voegen. Op basis van een nulmeting is het mogelijk de ingezette ontwikkelingen te volgen en tijdig te anticiperen.

Hoofdstuk 2 Visie

Veel van de genoemde punten in de inleiding hebben relatie met hoofdstuk 2. De enige vraag op dit onderdeel is nog dat er wordt aangegeven dat het huidig aanbod kwalitatief en kwantitatief op orde is. De vraag van de adviesraden is waarom er dan nog zoveel problemen zijn. In de visie en de ambities moet het kwalitatieve en effectieve functioneren van de ketenzorg toetsbaar worden gemaakt.

In hoofdstuk 2 wordt gesproken over terugval. De adviesraden associëren deze term met gebruik van middelen dan wel een psychose of depressie. Het is een oude stigmatiserende term. Het advies is dit anders te definiëren.

Hoofdstuk 3 Ambities

Het bevorderen van door- en uitstroom is een goed uitgangspunt voor de groep inwoners die deze mogelijkheden heeft. Passende huisvesting is daarbij essentieel. De huisvesting staat al langere tijd onder druk vanwege de extramuralisering van de zorg. Echter met de komst van de vele vluchtelingen wordt dit probleem groter en vraagt om regie. Het advies van de raden is dat regiogemeenten dan wel de provincie een actieve regierol op zich nemen/neemt en met woningbouwcorporaties duidelijke afspraken maken/maakt. Daarnaast geldt ook hier dat er alternatieve vormen van huisvesting nodig zijn, passend bij de leeftijdsfase en behoefte van de inwoner. De raden adviseren kwaliteitscriteria wonen toe te voegen aan de veranderagenda en de mogelijkheden van omklapwoningen te onderzoeken.

Uitstroom naar meer zelfstandige vormen van leven kan alleen slagen als er sprake is van een integrale aanpak met een regiehouder op de casus en voldoende begeleiding op het proces. Stap voor stap zal er een andere vorm van wonen moeten worden gezocht, een netwerk ontwikkeld en structurele dagbesteding of werk nodig zijn. Dit is niet allemaal te realiseren in het bestaande aanbod op werk, zorg en wonen. De betrokken gemeente dan wel organisatie heeft de uitdaging hier met de inwoner naar creatieve oplossingen te zoeken. Het advies is daarin gebruik te maken van digitale mogelijkheden.

In de afschaling naar meer zelfstandige vormen van wonen moet ook de samenwerking met zorgkantoor Achmea (Wet langdurige zorg (WLZ)) worden gezocht. Via deze weg is het mogelijk een volledig pakket thuis te financieren en een modulair pakket thuis. Dit zijn vormen van ambulante financiering in de WLZ en bieden meer mogelijkheden voor intensieve begeleiding. Als laatste wordt de aansluiting met zorg vanuit de ZVW in dit hoofdstuk gemist. Het advies is, kijkend naar wat nodig is, breed de verschillende financieringsvormen in te zetten.

Hoofdstuk 4 Veranderrichtingen

Hoofdstuk 4 roept verschillende vragen op die vooral te maken hebben met de globale omschrijving tot nu toe in de hoofdstuk 4:

- 4.1: Welke afspraken worden gemaakt over lokale en centrumverantwoordelijkheden?
- 4.2: Wie is verantwoordelijk voor crisisplaatsingen? Wie pakt de regie en is er een aanspraakcultuur afgesproken?
- 4.6: Hoe wordt er lokaal richting gegeven aan doorgaande zorg en ondersteuning? De concrete vertaalslag wordt gemist.
- 4.7: Gegronde redenen om woonruimte te weigeren worden nader bepaald. Welke redenen kunnen dat zijn?
- 4.8: Worden er protocollen gehanteerd bij het trekken van grenzen in de hulpverlening? Wat is ongewenst gedrag?

In hoofdstuk 4.8 wordt beschreven dat de hulp in sommige cliëntsituaties pas wordt geaccepteerd als de lijdensdruk hoog genoeg is. Omgekeerd is echter ook realiteit: cliënten ervaren een hoge lijdensdruk maar een passende aanpak inclusief opvang/onderdak ontbreekt. Aangegeven dient ook te worden wat te doen als er cliënten zijn bij wie herstel niet valt te verwachten.

Hoofdstuk 4.9 beschrijft het sturen op resultaat. De vraag is of er organisaties zijn die dan nog voor deze moeilijke groep inwoners iets willen regelen. Het behalen van resultaat is nog niet zo simpel. Wat niet terugkomt in de notitie is een opmerking over de kwaliteit van de zorg.

Daar wordt in paragraaf 4.9 te summier iets over gezegd. Het belang van de mogelijkheden van cliënten om een klacht in te dienen wordt in de notitie niet genoemd en de adviesraden vragen zich af of de veranderende wetgeving daar voldoende kaders voor biedt in de toekomst.

Hoofdstuk 5 en verder

Deze hoofdstukken zijn nog niet nader uitgewerkt. De adviesraden vragen zich af of dit nog komt en pleit voor een andere volgorde van de veranderagenda: 'Eerst kijken wat op basis van de vraag nodig is, dit toetsen aan participatie en zo veel mogelijk meedoen en dan kijken welk aanbod passend is en welke vormen van financiering kunnen worden ingezet.'

Namens de gezamenlijke adviesraden in de regio Noord-Veluwe,

K. Bloemendal,
Voorzitter Adviesraad Sociaal Domein Ermelo